

УДК: 327(410:4-6ЄС)

POST-BREXIT PARTY-POLITICAL TRANSFORMATIONS IN THE MEDIA DISCOURSE OF GREAT BRITAIN**(JUNE 2016 - JANUARY 2020)****ПОСТ-БРЕКСІТ ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У МЕДІА-ДИСКУРСІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ****(ЧЕРВЕНЬ 2016 – СІЧЕНЬ 2020 РОКИ)****Tomashevska M. V. / Томашевська М. В.**

ORCID: 0009-0004-2135-2256

*Prykarpattia National University named after Vasyl Stefanyk,**Ivano-Frankivsk, Ukraine**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,**Івано-Франківськ, Україна*

Анотація. У статті аналізується проблема відображення в інформативному просторі Великої Британії партійно-політичних трансформацій в пост-Брексіт період (червень 2016 – січень 2020 рр.). Показано особливості висвітлення в публічних і соціальних медіа змін, які відбулися в становищі провідних Консервативній і Ліберальній партіях та Партії незалежності Сполученого Королівства і Ліберально-демократичній партії після референдуму 23 червня 2016 р., на якому 52 % британців проголосували за вихід країни з Європейського Союзу.

Ключові слова: Брексіт, Велика Британія, медіа-дискурс, політичні партії, інформаційний простір.

Вступ.

Після Брексіту (англ. Brexit – Britain’s exit – буквально «вихід Великої Британії») Велика Британія опинилася в нових реаліях. Результати голосування на референдумі 23 червня 2016 р. (52 % виборців проголосували за вихід країни з ЄС) справили всеохоплюючий вплив на усі сфери суспільного життя країни. У медіа-дискурсі з’являється нове поняття – «Пост-Брексіт» («Post-Brexit»), яке позначає розвиток внутрішньої і зовнішньої політики Сполученого Королівства в період від оголошення результатів референдуму до 31 січня 2020 р., коли країна офіційно вийшла з ЄС. В цей час одне з важливих місць в її інформаційному просторі посідає проблема трансформаційних змін у діяльності провідних політичних партій.

Результати досліджень.

Повідомлення про результати референдуму викликало ейфорію у таборі «Вийти». Показовою стала передовиця «The Sun» від 24 червня 2016 р. «ДО ЄС ПІЗНІШЕ! Британія голосує за ВИХІД із ЄС». На світлинах зображався тріумфуючий лідер опозиційної Партії незалежності Сполученого Королівства (ПНСК) Н. Фарадж в оточенні прихильників із «Юніон Джеком». Редакція газети оцінила результати референдуму як «прояв народного повстання проти лондонської еліти». У коментарях до статті читачі дякували за її активну позицію, вітали одне одного та висловлювали сподівання, що, позбавившись пут Євросоюзу, країна поверне справжню свободу і світове лідерство [8].

Описуючі ці події аналітик С. Хінде у статті «Брексіт та медіа» зазначив, що апофеоз випромінювали всі таблоїди, які підтримували позицію «Вийти».

Політично заангажована британська преса «знову підтвердила надприродну силу» впливати на результати виборів і референдумів. Результат «52 % на 48 %» не був передбачуваним: соціологи, більшість експертів, навіть лідери кампанії за вихід очікували, що «Британія проголосує за статус-кво». Втім, усі сторони розуміли, що «референдум лише номінально стосується місця Британії в Євросоюзі». Після нього спільноту очікували нові виклики: розчарування в політичних лідерах, зростаючий поділ між Лондоном і рештою країни, міграція та ін. Одна її частина переживала тріумф, інша розпач, але над усіма тяжіла невизначеність [4].

У медіапросторі Британії в пост-Брексіт період сформувалася доволі чітка візія: головним тлом і чинником розвитку політичного процесу в Сполученому Королівстві є зміни в керівництві політичних партій, уряді, парламенті та трансформація їх діяльності, перемовин з укладання угоди про вихід країни з Євросоюзу («Withdrawal agreement») тощо.

Передусім увага громадськості і політикуму була прикута до результатів голосування за окремими показниками. При їх оприлюдненні медіа здебільшого покликалися на дані британської міжнародної інтернет-компанії YouGov. З них випливало: Англія та Уельс проголосували за Брексіт, а Лондон та Шотландія і Північна Ірландія – проти. Анонсувалася чітка тенденція щодо збільшення віку прихильників Брексіту та їхнього зменшення серед молоді до 30 років і представників інтелектуальної праці.

Відразу після оголошенням результатів референдуму медіапростором країни рознеслася заява Д. Кемерона про відставку з посади прем'єра та очільника консерваторів. Крім його власного ставлення до Брексіту, це рішення зумовили несподівані результати голосування: за «Вихід» висловилися 61 % членів партії та 249 округів проти 81, з яких були обрані її депутати. Утім, 52,1 % членів Палати общин від консерваторів підтримали Д. Кемерона та голосували за збереження членства Британії в ЄС [2].

Медіа по різному коментували внутрішній розкол у Консервативній партії. «Серйозна» преса проводила думку, згідно з якою від часів М. Тетчер євроскептицизм закріпився в партії та був «слабким місцем» її лідерів, тому всі спроби Д. Кемерона змінити ставлення у цьому питанні партії були приречені на невдачу. Таблоїдна преса критикували партію як «виразно лідерську» й таку, що передусім прагне перемоги на виборах та зневажає інтереси громадян, навіть більшості своїх членів. Тому Д. Кемерон, побоюючись збурення «твердих» євроскептиків і внутрішнього розколу, не здійснив оновлення ідеологічної платформи партії.

У контексті розвитку Консервативної партії медіа стримано коментували спричинені Брексітом зміни в уряді. Про це свідчать нейтральні заголовки на кшталт «Андреа Лідсом виходить із гонки лідерства консерваторів» («The Guardian» від 11 липня 2016 р.), «Прощальні слова Девіда Кемерона як прем'єр-міністра» (відео на YouTube 13 липня 2016 р. зібрало близько 610 тис переглядів), «Гоув і Джонсон: що сталося?» (BBC за 30 червня 2016) та ін.

Переважно без сенсацій і полярних оцінок ретранслювався звичний для британців процес чергової передачі владних повноважень. Після виходу з

виборчих перегонів головного конкурента С. Кребба, Т. Мей залишилася єдиним кандидатом, який представляв інтереси прихильників збереження членства Великої Британії в ЄС. Табір прихильників Брексіту виявився розділений між кількома кандидатами: М. Гоува підтримували ліберальні консерватори, а соціальні консерватори зі своїм лідером А. Ледсом виявилися роз'єднаними через різне ставлення до Брексіту. Очікувано перемогла Т. Мей, тож Д. Кемерон, склавши повноваження прем'єр-міністра, побажав їй успіхів у досягненні найкращих умов виходу країни з Євросоюзу та виконанні передвиборного маніфесту партії [3].

Важку внутрішньопартійну пост-Брексіт кризу також пережили лейбористи. Про її перебіг детально інформували не лише партійні засоби комунікації, а й загальнонаціональні медіа, Twitter та ін. Інфопростір приголомшували повідомлення на кшталт незалежної медіа-групи «Full Fact», згідно з якими виборчі округи Північної та Центральної Англії, які традиційно вважалися лейбористськими, віддали 65 % голосів за Брексіт [5]. Це підтвердило висловлену ще раніше думку «Business Insider», що більшість регіонального електорату партії складала «робітники-євроскептики» [6].

За такої ситуації загострилося протиборство за лідерство в партії. Непомічена раніше в прихильності до лейбористів «The Guardian», вірогідно, вбачаючи в них важливу «анти-Брексіт силу» стала відкрито на бік проєвропейського крила партії. Майже в кожному числі з 24 по 30 червня та першої половини липня 2016 р. «заточені» на це питання журналісти газети А. Астана, Р. Мейсон, Р. Сял, Ф. Перродін, Н. Слоусон ретельно відстежували перебіг внутрішнього протистояння: винесення парламентарями лейбористами вотуму недовіри лідеру партії Д. Корбіну; звільнення ним міністрів тіньового уряду та його добровільна відставка; оголошення Корбіну вотуму недовіри; розкол партії (рядові члени вбачали у своїх парламентарях «заколотників»); перемога Д. Корбіна на перевиборах тощо. Ставлення до цих подій було різним: парламентарі-лейбористи закидали Д. Корбіну, що він «провалив» референдум й не витримав «тест на лідерство», натомість генеральний секретар профспілки «Unite the Union» М. Маккласкі назвав парламентарів-лейбористів «заколотниками», які «зрадили інтереси партії та нації» [1].

Журналісти «BBC News», які висвітлювали ці події на основі інтерв'ю з Д. Корбіном і депутатами від лейбористів, не шкодуючи фарб (і світлин), гіперболізували емоції і пристрасті, які кипіли всередині партії [1]

«Головним актором» драми «Лейбористи і Брексіт» медіа називали Д. Корбіна, який, приховуючи власні погляди, публічно висловлював офіційну позицію партії. Викладаючи її у системному вигляді на зустрічі в Інституті інженерних технологій, він акцентував на тому, що Брексіт може порушити соціальні права «мільйонів працівників» країни, зокрема, 340 тис. жінок, які щороку користуються відпусткою після пологів, та спричинити збільшення безробіття тощо. При цьому обережно коментувалася дражлива тема міграції, яка завжди наче «Дамоклів меч» висіла над лідерами партії [6].

Крім двох основних, в об'єктиві Брексіт-дискурсу перебували ще дві партії. Медіа і громадськість Британії визнавали «важливу», «ключову» роль лідера

ПНСК Н. Фараджа в організації референдуму та перемозі на ньому прибічників виходу країни з ЄС. За повідомленням «BBC News» від 4 липня 2016 р. він «несподівано» заявив, що залишає посаду очільника партії, позаяк «задовольнив свої політичні амбіції» та «хоче повернути особисте життя». Прихильні та опозиційні до партії медіа пильно стежили за виборами нового лідера: з результатом 62,6 % переміг П. Наттолл. Коментуючи його програмну промову, журналісти акцентували на амбіціях перетягнути на бік партії розчарованих у політиці лейбористів виборців, яких турбували питання укладання справедливих міжнародних угод, міграції, соціальної мобільності, а також пропозиції відзначати дату референдуму за вихід із ЄС як день Незалежності Великої Британії тощо. У політичній комунікації П. Наттолл активно використовував радіо, Twitter, Facebook, відео, які, зокрема, транслювали і поважні медіа [7; 9].

Більш маргінальну позицію в інфопросторі Британії займали ліберальні демократи. Зазнавши болісного удару на червневому 2016 р. референдумі, вони відразу продемонстрували дивовижний поступ: впродовж двох днів після нього до партії приєдналося понад 10 тис. нових членів. Цей феномен пояснювався чіткою позицією лідера партії Т. Фаррона: «не задаватися», а продовжувати боротьбу за Велику Британію у складі ЄС. Вона імпонувала виборцям на тлі розмитості політики лейбористів та посилення впливу євроскептиків у таборі торі («BBC News» від 29 червня 2016 р.). Втім, незабаром ліберальні демократи опиняються на маргінесі пост-Брексіт медіа-дискурсу, позаяк у фокусі уваги опиняються громадсько-політичні організації, які вели агресивну агітацію проти виходу країни з ЄС.

Висновки.

Отже, проблема партійно-політичних трансформацій стала важливою складовою британського медіа-дискурсу, особливо на початковій стадії пост-Брексіт періоду. Аналіз матеріалів публічних і соціальних медіа показав, що підтримка виборцями консерваторів і лейбористів суттєво впала через невизначеність, хитання між «твердим» і «м'яким» Брексітом, що передбачало різні умови виходу Великої Британії з Європейського Союзу та характер стосунків між ними. Так само поступово згасала увага медійників до ПНСК, позаяк її новий лідер не мав такої харизми, як попередник, та ліберальних демократів, які в агіт-Брексіт агітації програвали агресивно налаштованим громадсько-політичним організаціям. Відтак, поступово увага медіа до політичних партійних партій згасає через актуалізацію висвітлення соціально-економічних наслідків Брексіту.

References

1. Asthana A., Syal R. Jeremy Corbyn faces no-confidence motion after Britain votes to leave EU. *The Guardian*. 2016. 24 June. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2016/jun/24/jeremy-corbyn-faces-noconfidence-motion-after-brexit-vote>.

2. Cameron D. EU referendum outcome: *PM statement*. 2016. 24 June. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-referendum-outcome-pm-statement-24-june-2016>.

3. Cameron's departing words as Prime Minister. 13 July 2016. URL. <https://www.gov.uk/government/speeches/david-camersons-departing-words-as-prime-minister>.
4. Hinde S. Brexit and the media. *Dans Hermès, La Revue*. 2017. № 1. P. 80-86. URL. <https://www.cairn.info/revue-hermes-la-revue-2017-1-page-80.htm>.
5. How did different constituencies vote in the 2016 EU referendum? *Full Fact*. 2019. 30 April. URL: <https://fullfact.org/online/referendum-results-by-constituency>.
6. Payne A. The Labour party doesn't want a Brexit — but its traditional voter base does. *Business Insider*. 2016. 21 April. URL. <https://www.businessinsider.com/yougov-high-brexit-support-among-working-class-2016-4>.
7. Paul Nuttall is the new Ukip leader. *The Daily Express*. 2016. 28 November. URL. <https://www.facebook.com/watch/?v=1388236814569907>.
8. Tolhurst A., Dunn T., Hawkes S. See EU Later! Britain votes to LEAVE the EU on a dramatic night as Nigel Farage declares «victory for ordinary people». *The Sun*. 2016 24 June. <https://www.thesun.co.uk/news/1332742/britain-votes-to-backbrexit-and-leave-the-eu-on-historic-night-as-nigel-farage-declares-victory>.
9. UKIP leader Paul Nuttall stands down. By Sky News / Facebook. URL. <https://www.facebook.com/watch/?v=1788533624494560>.

***Abstract.** After the June 2016 Brexit referendum, where 52% of the voters voted for the exit of Great Britain from the EU, the country found itself in new realities. In the post-Brexit period, one of the important places in its information space is occupied by the problem of transformational changes in the activities of the leading political parties. Analysis of public and social media materials shows changes in the attitude of citizens towards the leading political parties: support for the Conservatives and Labor has decreased due to uncertainty regarding the terms of Britain's exit from the European Union. The media's attention to the United Kingdom Independence Party also faded, since its new leader did not have the same charisma as his predecessor, and the Liberal Democrats, who in the anti-Brexit campaign yielded to aggressively oriented public and political organizations. Gradually, the media's attention to political parties decreased due to the urgency of covering the social and economic consequences of Brexit.*